

Täysistunto

Sunnuntai 28.3.2021 klo 12.00—17.13

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annetun hallituksen esityksen (HE 27/2021 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 27/2021 vp

Hallituksen esitys HE 37/2021 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 6/2021 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 6/2021 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Edustaja Vartiainen, mietinnön esittely. Olkaa hyvä.

Keskustelu

16.25 **Juhana Vartiainen kok** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tämä sääntely muodostaa jatkoa näille aikaisemmille pandemiaan liittyville tukitoimille, joilla on helpotettu yritysten tilannetta. Yksi keskeisistä instrumenteista on yritysten kustannustuki, jonka kolmas hakukierros nyt tällä sääntelyllä mahdollistetaan. Mutta tähän samaan mietintöön on yhdistetty toinen hallituksen esitys, 37, joka aikataulullisesti annettiin erillisenä täydentävänä esityksenä, ja se taas koskee säännöksiä, joilla korvataan yrityksille tähän pandemiaan liittyvä mahdollinen toimitilojen sulkeminen.

Me kaikki tiedetään, miksi tällaisia säädöksiä annetaan. Yritysten toimintaedellytykset ovat heikentyneet jyrkästi, ja tämä kriisi on valitettavasti kestänyt jo jonkin aikaa. Vaikka me voidaan olla jokseenkin varmoja siitä, että kriisi menee ohi, niin kuitenkin, jos tapahtuu laajoja konkurssseja ja on paljon työttömyyttä, osa sellaisista menetyksistä jää aina pitkäaikaisiksi tai pahimmassa tapauksessa pysyviksi, erityisesti, jos konkurssseissa tuhoutuu laajasti ymmärrettyä sellaista pääomaa, mitä on vaikea korvata.

Tässä kun kriisi on pitkittynyt, niin tällaisen tuen luonne ja myös sen miettimisen perustelujen periaatteet muuttuvat. Silloin kun kriisi eli tämä epidemia iski yllättäen päälle, niin silloin oli tietysti luontevaa ajatella tällaista tukea eräänlaisena vakuutuskorvauksena asiasta, jota kukaan ei voinut odottaa. Mutta nyt kun kriisi on pitkittynyt, niin yrityksillä on tietysti ollut jo jonkin verran mahdollisuuksia sopeutua tähän tilanteeseen ja myös ehkä muodostaa odotuksia siitä, miten kriisi kehittyy ja valtiovalta yrityksiä tukee. Ja asiantuntijakuulemisissahan asiantuntijat ja ekonomistit jatkuvasti tähdentävät sitä, että tuki on perusteltua mutta täytyy välttää luomasta sellaisia tukijärjestelmiä, jotka vaikuttaisivat jo etukäteen yritysten käyttäytymiseen sellaisella tavalla, jota me ei haluta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 33/2021 vp

No, kuten sanottu, tässä mietinnössä on kaksi eri tukityyppiä. Meillä on tällainen yleinen kustannustuki ja sitten se erityinen korvaus, joka tulee toimitilojen sulkemisesta.

Tämä yleinen kustannustuki on siis takautuva, ja tällä pyritään juuri siihen, että yritykset eivät käyttäytyisi niin, että optimoitaisiin nimenomaan tuen saamiseksi. Muuten tämä tuki on perusajatuksestaan ajateltu samanlaiseksi, arvoisa puhemies, kuin näillä aikaisemmilla hakukierroksilla. Kuitenkin monia parannuksia on tehty sen nojalla, mitä aikaisemmista tukikuukausista on opittu. Ja siinä mielessä tällä on samantapaiset hyvät perustelut kuin näillä aikaisemmilla tukijärjestelmillä. Näistä periaatteista valiokunta on opinut paljon asiantuntijoilta ja keskustellut niistä. Ja vaikka tähän sisältyy eriäviä vastalauseita, niin silti näistä periaatteista on ollut joltinenkin yksimielisyys, vaikka tuen parametreistä onkin sitten erimielisyyttä, mikä näkyy näissä vastalauseissa. On keskusteltu asiantuntijoiden kanssa muun muassa tämän tuen ylärajasta, tästä miljoonasta eurosta yritystä ja tukikautta kohti, ja eräistä muista parametreistä, mutta periaatteellisesti tätä perusajatusta on pidetty hyvänä. Toistaiseksi myös eritoten on annettu tunnustusta siitä, miten Valtiokonttori on toiminut neuvokkaasti ja joustavasti tässä. Eli suomalainen yhteiskunta on toiminut kuitenkin aika hyvin.

No, sitten erillisenä tässä on tämä sulkemiskorvaus. Se kohdistuu vain sellaiseen ajankaksoon, jolloin toimitilat ovat suljettuina, ja perustuslakivaliokuntakin on edellyttänyt, että tästä maksetaan korvaus. Ehkä tässä voisi sanoa, kun täällä nyt on todella toivottu tätä yhteistä näkemystä yli puolue- ja oppositio—hallitus-rajojen, että yhdessä todellakin päädyimme myös muuttamaan hallituksen esitystä siltä osin, että alkuperäisessä esityksessä tämä sulkemiskorvaus koski vain sellaista sulkemista, joka kestää 15 päivää tai sitä kauemmin, eli alle 14 päivän sulkemiset olisivat jääneet korvauksen ulkopuolelle. Tällainen raja on yhteisessä keskustelussa poistettu ja on myös keskusteltu tästä asiasta ministeriöiden kanssa. Tässä on myös se järki, että sitten jos suljetaan lyhyemmäksi aikaa, niin silloin sulkeva viranomais joutuu myös arvioimaan näitä julkistaloudellisia ja kansantaloudellisia kustannuksia ja kustannuksia yrityksille. Ja te voitte todella täältä mietinnön sivulta 13 katsoa, jos haluatte katsoa mietinnöstä, että sieltä on tämä vähintään 15 vuorokauden ajan raju poistettu.

Tässä oli, arvoisa puhemies, tämän mietinnön keskeinen sisältö. Varmaan täällä sitten esitellään myös eriäviä mielipiteitä, mutta korostaisin taas kuitenkin sitä, että talusvaliokunta on näistä peruseriaatteista keskustellut rakentavasti ja yksimielisesti. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Seuraavaksi edustaja Östman.

16.32 **Peter Östman kd:** Arvoisa puhemies! Lisääntyvien elinkeinotoimintaa rajoittavien sulkupäätösten myötä meille pitää olla selvää, että myös määrärahoja yrityksille suunnattuihin tukiin pitää kasvattaa samassa tahdissa. Siksi on tärkeää, että tämä kustannustuki kolmonen on meillä nyt täällä käsittelyssä.

Aikaisemmin päivällä kysyin, mikä on riittävä taso ja oikea tapa korvata kärsiville yrityksille: missä menee solidaarisuuden raja? Aikaisemmissa kustannustukipaketeissa yhtenä kriteerinä tuen saamiselle on ollut, että liikevaihto pienenee 30 prosenttia. Tämä prosenttiluku on nyt muutettu 20 prosenttiin, ja tämä on kyllä selvä parannus, mutta jos liikevaihto on pudonnut esimerkiksi vain 19 prosenttia — vain — niin yrittäjä ei saa tukea sille kuukaudelle. Entisenä yrittäjänä voin sanoa, että sen kokoinen liikevaihtolasku on raju, 19 prosentin lasku. [Pia Kauman välihuuto] — Onko se 30 prosenttia edelleen? Anteeksi. [Ju-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 33/2021 vp

hana Vartiaisen välihuuto] — Hyvä näin. — Eli tilanne on vielä pahempi. Hallituksen esityksessä se on edelleen 30 prosentin taso, mutta kokoomuksen ja perussuomalaisten vastalauseessa esitetään muutosta siihen 20 prosenttiin. — Kiitos tästä lisätiedosta.

Edelleen sanon, että 19 prosentin liikevaihtopudotus on raju. Jokainen, joka on ollut yrittäjänä, tietää sen, ja harvat yrittäjät selviävät sellaisista liikevaihtolaskuista varsinkin tällaisessa taloustilanteessa, kun yrittäjien kassavarat ovat supistuneet minimiin tai jopa loppuneet kokonaan. Tästä prosenttirajasta olisi kyllä hyvä käydä kunnon keskustelua. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vallin.

16.35 Veikko Vallin ps: Arvoisa rouva puhemies! EU:n elpymispaketti -keskustelun yhteydessä 16. helmikuuta pääministeri Sanna Marin totesi, että Suomen pitää lähettää miljardeja euroja rahaa Välimeren maiden talouden ja yritysten tukemiseen, koska Suomi on niin vauras maa. Valtiovarainministeri Vanhanen sen sijaan lausui 23. maaliskuuta, että yritysten puolella emme pysty tukemaan omia yrityksiämme niin paljon kuin muut Pohjoismaat, koska emme ole niin vauras maa. Mitä ihmeen sekoilua tämä on? Tästä saa sen käsityksen, että Suomi on vauras maa, kun pitää tukea Välimeren maita, mutta sitten Suomi onkin köyhä maa, kun pitäisi tukea omia yrityksiämme kotimaassa.

Arvoisa puhemies! Tänään on käsitellyssä yritysten kustannustuki numero 3. Tällä paketilla siis tuetaan Suomessa toimivia yrityksiä, jotka ovat erityisen paljon kärsineet koronasta. Kahta edellistä kustannustukea käsiteltiin viime vuoden kesä- ja lokakuussa. Tämä kustannustuki numero 3 on selvästi parempi kuin kaksi edellistä, joissa tuhannet yritykset jäivät tukien ulkopuolelle — näin kävi, koska Marinin hallitus oli asettanut tukien saamiseksi väärät ja epäoikeudenmukaiset hakukriteerit. En tiedä, tehtiinkö se tahallaan vai tahattomasti, että erityisesti iso osa mikroyrityksistä ja yksinyrittäjistä jätettiin kylmästi tukien ulkopuolelle. Ehkä tähän osaavat vastata entiset porvarit, nykyiset vihervasemmistolaiset — keskustalaiset. Ministeri Lintilä yrittikin tähän vastata alkuviikosta, että töppäily olisi johtunut kokemattomuudesta. Hallitukselta kysyn: miksi sitten teette näitä lakeja, jos ette osaa, ja miksi ette kuuntele niitä, jotka osaavat? Katson keskustaa: Te olette avainasemassa tässä kustannustukiasiassa, koska muut tämän Sanna Marinin punavihreän hallituksen puolueet eivät ole erityisen kiinnostuneita suomalaisten yrittäjien kohtaloista. Sosiaalidemokraatit ja vasemmistoliitto eivät tunnetusti ole olleet kiinnostuneita yrittäjyyden edistämisestä tässä maassa. Niiden kiinnostus yrittäjyyttä kohtaan on liittynyt lähinnä verotukseen, siihen miten ne saisivat työnnettyä kätensä syvemmälle yrittäjien taskuihin. Vihreät puolestaan ovat niin hiilidioksidipäissään, että minkään muun asian ajatteluun ei jää aikaa.

Arvoisa puhemies! Hallituksen anteeksipyyntö yrittäjien suuntaan olisi paikallaan tässä kohtaa ja heti sen jälkeen tilanteen korjaaminen aukaisemalla kustannustuet 1 ja 2 uudelleen hakuun uusin hakukriteerein. Jos näin ei tehdä, tarkoittaa se, että tälle hallitukselle pienet yrittäjät eivät merkitse käytännössä yhtään mitään. Haluan muistuttaa, että 93 prosenttia suomalaisista yrityksistä on mikroyrityksiä. Perussuomalaiset esitti muutoksia kustannustukiin 1 ja 2. Meitä ei uskottu, mutta nyt hallitus on onneksi korjannut virheitään tähän kustannustuki kolmoseen. Silti tässäkin on edelleen sanomista. Luettelen tässä lyhyesti, mitä pitäisi korjata — erityisesti keskustan ministerit ja kansanedustajat, kuunnelkaa tarkkaan:

Pöytäkirjan asiakohta PTK 33/2021 vp

Tulisi avata kustannustuet 1 ja 2 uudelleen hakuun uusin hakukriteerein. Se olisi oikeudenmukaista. Kustannustuen piiriin pitäisi päästä, jos liikevaihto on pudonnut 20 prosenttia — ei 30 prosenttia, kuten hallitus esittää. Korvausasteen pitäisi olla 80 prosenttia — ei 70 prosenttia, kuten hallitus esittää.

Toimitilojen sulun osalta korvausaste tulisi nostaa 90 prosenttiin. Tämä olisi erityisen tärkeää ravintoloiden, kuntosalien ja muiden suljettavaksi määrättyjen yritysten kannalta. Vertailukuukausi sulkutoimien osalta pitäisi muuttaa, koska se on kuluvan vuoden helmikuu, kun sen pitäisi olla liiketoiminnan osalta normaalimpi kuukausi, esimerkiksi helmikuu 2020 tai maaliskuu 2019.

Arvoisa puhemies! Lopuksi sanon, ennen kuin kukaan hallituksen ministereistä alkaa moittia näitä perussuomalaisen ehdotuksia, että rahasta tämän ei pitäisi olla kiinni, että suomalaisia yrityksiä ja yrittäjiä tuetaan avokätisemmin ja oikeudenmukaisemmin. Tehän, arvon hallitus, olette kippaamassa Etelä- ja Itä-Euroopan maiden yritysten tukemiseen miljardeja euroja, jos tämä eduskunta sen EU:n järjettömän elpymispaketin hyväksyy tänä keväänä. Myös kehitysapuun lappaatte koko ajan lisää rahaa. Suosittelen, että eduskunnassa hylkäämme sen EU:n elpymispaketin ja käytämme ne rahat täällä kotimaassa oman taloutemme ja omien yritystemme tukemiseen. Sillä rahasummalla eli 6,6 miljardilla eurolla koronan vaikutukset Suomen talouteen jäisivät hyvin pieniksi, jos käytämme sen rahasumman älykkäästi täällä kotimaassa.

Arvoisa puhemies! Vastalauseen pykälämuutosehdotukset tehdään seuraavassa käsittelyssä sitten tiistaina, eikö niin?

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Kyllä sen voi nytkin esittää tai sitten kokonaan, kummin se nyt... [Veikko Vallin: Tiistaina?] Äänestyksen yhteydessä. — Okei, sitten tiistaina.

Se oli siinä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Anteeksi, tämä jakaminen tuli yllättäen tähän, niin en ollut katsonut. — Edustaja Reijonen.

16.41 **Minna Reijonen ps:** [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Mikrofoni.

Arvoisa rouva puhemies! Meillä on käsittelyssä yritysten kustannustuki. On totta, että yrittäjät ovat olleet tosi tiukoilla, ruokaakin pitäisi ostaa itselle ja perheelle, lääkkeitä pitäisi ostaa, vaatteita pitäisi ostaa, ja ei oikein rahat tahdo riittää. Kustannustukia kun aloitettiin myöntää, niin siinä alussa ne perusteet olivat ehkä vähän kummallisia ja tuntui, että annettiin sitä rahaa sillä perusteella semmoisille yrityksille, joiden ajateltiin menevän koronasta ohi ja selviävän siitä, mutta ei sitten ajateltu näitä tämmöisiä pienempiä yrityksiä, yksinyrittäjiä ja tämmöisiä, että hekin tarvitsevat elinmahdollisuudet.

Perussuomalaiset ovat nostaneet esille hirveän hyviä ideoita. Hallitus ei niitä aluksi kuunnellut, ehkä nyt on otettu vähän oppia ja vähän jopa kuunneltukin näitä meidän ideoitamme. Nämä tuet ovat tietysti olleet aika vaikeaselkoisia hakea. Yksinyrittäjät ovat saattaneet jättää hakematta, koska ne ovat olleet hyvin hankalia, hyvin byrokraattisia, ja pal-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 33/2021 vp

jonhan näitä on hylättykin. Ja jopa yksissäkin tukimuodoissa rahaa sitten olikin sillä tavalla, ettei sitä jaettukaan kaikkea, ne jäivät jakamatta, eli ne pitäisi avata uudelleen ihan järjestyksellä perusteilla.

Jos miettii tätä kulttuuria ja tätä EU-elpymispakettia, on todella ihmeellistä, että meillä yritykset ovat tosiaan liemessä ja sitten hallitus on nyt antamassa EU:lle — ehkä osa niistä rahoista jopa menee mafialle — miljardeja euroja. Nämä rahat saatetaan käyttää ulkomaisien yritysten hyvinvointiin ja niiden menestymiseen, ja samalla Suomen yritysten kilpailukyky kärsii, kun täällä nostetaan nämä ilmastoasiat ehkä vähän turhankin paljon esille. Ehdottomasti pitää nyt kiinnittää huomiota Suomen yrityksiin. Hylätään tämä EU-elpymispaketti ja käytetään rahat kotimaisiin yrityksiin. Meidän omat yrittäjämme tarvitsevat sitä rahaa nimenomaan nytten.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Pirttilahti.

16.43 **Arto Pirttilahti kesk:** Arvoisa puhemies! Kiitoksia valiokunnan puheenjohtajalle ja talousvaliokunnalle kaikinensa hyvästä työstä. Kuten puheenjohtaja sanoi, taitaa olla jo useampi kerta, kun tätä treeniä tehdään, että haetaan tätä kustannustukimallia, millä pyritään korvaamaan yrityksille koronasta aiheutuvia menetyksiä. Eli kyllähän se täytyy tunnustaa, että aika nopeasti se korona iski viime keväänä, ja ne ensimmäiset Business Finlandin tuet, mitkä oli tarkoitettu kehittämistoimenpiteisiin, eivät ihan soveltuneet tulojen menetyksiin ja siihen alueeseen, plus sitten siitä jäivät vielä pois nämä pienemmät yritykset, joille sitten toki korvattiin vielä yksinyrittäjätuelle, mikä sitten kuntien kautta jaettiin. Kiitos myös kunnille ja elinkeinotoimelle senkin tuen jaosta.

Muutokset tähän kustannustukeen ovat juurikin sellaisia, että myös nämä pienet yritykset, yksinyrittäjät, pääsevät mukaan kustannustuen piiriin ja tämä 2 000 euron korvaus tulee koskemaan myös heitä. Ja sitten, jos kulut ovat alle sen, he myös saavat sen 2 000 euron korvauksen. Tässä on erinomainen uudistus osaltaan. Ja sitten vielä, jos yksinyrittäjien liikevaihdon lasku on isompikin, he voivat olla myös siinä matkassa vielä mukana.

Toinen iso korjaus tässä on se, että muutokset tuen enimmäismäärään nostetaan miljoonaan euroon yritystä kohden, kun se aiemmin oli 500 000 euroa, ja myös yhteismäärä nostetaan EU:n tasolle yhteenlaskettuna 1,8:aan miljoonaan, kun se oli aiemmin 800 000, eli se on komission päätökseen perustuva.

Eli parannuksia tässä on monia. Tähän liittyy sitten vielä varsinkin yrityksen työnantajan sivukulut, jotka voidaan sitten ottaa vielä prosenttimääräisinä tähän mukaan.

Tähän liittyy myös niin sanottu sulkutuki. Kun aiemmin päivällä määriteltiin ravintoloitten ja liikuntapaikkojen sulkeminen, niin myös siihen tulee korvaus. Mielestäni tämä on erinomainen asia, mitä valiokunta on tehnyt, että 15 vuorokauden niin sanottu karenssiaika poistuu sieltä. Myös jos salkku on lyhempi, niin tämä tullaan korvaamaan.

Kohtuullisen korvaustason löytäminen, mitä perustuslakivaliokunta on asettanut ja mistä myös talousvaliokunta aiemminkin on sanonut: Tällä hetkellä tässä esityksessä, mikä on minun mielestäni ihan perusteltua, palkkakustannukset maksetaan täysimääräisesti mutta muut kustannukset 70 prosentin korvauksella. Eli hyvin ilolla otan vastaan sen, että kun äsken tehtiin lainsäädäntöä, niin nyt me saadaan sitten tämä tukikompensaatioelementti näille suljetulle tiloille tässä paperissa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 33/2021 vp

Kiitän valiokuntaa. Mielestäni tämä on hyvä esitys. Toki tässä jää varmaan vielä korjaamisen varaa. Toivon, ettei tarvitsisi nelosta tehdä, mutta pahalta näyttää, että kyllä me vielä hierotaan neljanteen pakettiin seuraavat uudistukset. — Kiitoksia, puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kurvinen.

16.47 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Olemme päättelemässä tässä pikkuhiljaa tätä historiallista palmusunnuntain täysistuntoa. Tässä vaiheessa jo oikein hyvää pääsiäistä kaikille kollegoille kaikkiin puolue- ja hallitus—oppositio-rajoihin katsomatta! Kaikilla varmasti on ollut aika tiukka ja työntäyteinen pari kuukautta tässä tätä keväätistuntoa, ja tämä korona tietysti tuo meille lisärasitetta vielä, kun elämme koko ajan tavallaan poikkeusoloissa, myös arkisesti poikkeusoloissa, emme vain juridisesti, kun joudumme aina miettimään, mitenhan minäkin viikkona toimitaan. Se tuo semmoista lisäpainetta. Toivottavasti kaikki pystyvät pikkuisen hengähtämään.

Mutta, arvoisa puhemies, tässä käsitellään nyt ensimmäisessä käsittelyssä tämän sunnuntain täysistunnon viimeisenä asiana tätä tapaa, millä tavalla koronakriisissä autetaan ja tuetaan yrityksiä, jotka tästä voimakkaasti kärsivät. Korona ei ole pelkästään terveyskriisi, se on sivistyksellinen ja sosiaalinen kriisi, ja se on voimakkaasti myös taloudellinen kriisi niin elinkeinoelämälle kuin myöskin meidän julkiselle taloudelle, kuntien ja valtion taloudelle.

Ja nyt meillä on käsittelyssä kustannustuen jatkaminen. Kustannustukihan on ollut ehkä kuitenkin se kaikista loogisin ja kaikista hyväksytyin yritysten tukimuoto, jolla yrityksiä ollaan autettu tämän koronakriisin keskellä. Se on ollut tällainen matemaattiseen laskentaan, yrityksen tilinpäätöstietoihin perustuva tukimuoto, jota on Valtiokonttori maksanut hyvin nopealla käsittelyllä. Kustannustuesta on hyvin erilaisia kokemuksia yrityksillä. On ollut paljon pettymyksiäkin. On koettu, että nämä kustannustuen ensimmäiset vaiheet — niin sanottu kustannustuki ykkönen ja niin sanottu kustannustuki kakkonen — eivät ole olleet kaikilta osin riittäviä. Kuten talousvaliokunnan varapuheenjohtaja Pirttilahti totesi — korjaan, hän ei ole sitä enää, on entinen varapuheenjohtaja, mutta on siellä aktiivisena jäsenenä ollut — ollaan ainakin yritetty niitä kokemuksia ottaa tässä kolmannessa kustannustuessa huomioon. Kiitosta tämä kustannustuki on saanut siitä, että se on ollut nopea hakea ja päätökset ovat tulleet nopeasti. Tällä kustannustuki kolmosella parannetaan aiempiin kustannustukiin verrattuna erityisesti tuen kohdistuvuutta pieniin yrityksiin ja yksinyrittäjiin.

Kustannustuen peruseriaatteet pysyvät ennallaan. Kustannustuki on tarkoitettu yrityksille, joiden liikevaihto on koronapandemian vuoksi pudonnut vähintään 30 prosenttia tukikaudella 1. marraskuuta 2020 — 28. helmikuuta 2021 verrattuna vastaavaan ajankohtaan vuosina 2019—2020. Tukikauden ehdotetaan päättyvän helmikuun loppuun, koska yritysten liikevaihtotiedot helmikuulta saadaan huhtikuun aikana, ja näin haku saataisiin käynnistettyä huhtikuun 2021 aikana. Yrityksen oman liikevaihdon lisäksi arvioitaisiin yrityksen toimialan liikevaihdon laskua, kuten aiemminkin hakukierroksilla. Jos toimialan liikevaihto on laskenut vähintään 10 prosenttia tukikaudella, yritys voi hakea kustannustukea ilman lisäperusteluita, jos muut tuen ehdot täyttyvät. Edelleen Valtiokonttori voisi myöntää tukea harkinnanvaraisesti myös niille yrityksille, jotka eivät kuulu tiettyyn toimialaan. Harkinnanvaraisuuden perusteita täsmennetään lain perusteluissa ja Valtiokont-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 33/2021 vp

torin hakuohjeissa. Ja tähän kustannustukikierrokseen, kustannustuki kolmoseen, ehdotetaan varattavaksi 380 miljoonaa euroa.

Mitä sitten, puhemies, tarkemmin muuttuu kustannustuki kolmosessa suhteessa tuki ykköseen ja tuki kakkoseen? Yritysten asemaa parannetaan niin, että tuen jäädessä alle 2 000 euron yritys saisi kuitenkin 2 000 euron kustannustuen, elikkä ei enää tulisi tällaista rajaa, 2 000 euron rajaa, edellyttäen, että yrityksillä on tukikaudella kuluja vähintään 2 000 euroa ja muut tuen edellytykset täyttyvät. Myös tätä tuen ylärajaa muutetaan niin, että se olisi nyt miljoona euroa yritystä kohden, kun se aiemmin on ollut 500 000 euroa yritystä kohden. Ja kuten aiemminkin ja kuten valtiontuissa on tyypillistä, jo myönnettyt tuet huomioidaan kustannustuen määrässä.

Myöskin, puhemies, erillisellä hallituksen esityksellä tähän kustannustuki kolmoseen tulee vielä tällainen lisätuki menetysten kohtuulliseksi korvaamiseksi pienille yrityksille, joiden tilat on lain tai viranomaispäätöksen perusteella suljettu — elikkä juuri näitä tiloja, joita suljetaan nyt, kun tätä koronan kolmatta aaltoa hoidetaan meillä Suomessa.

Puhemies! Totean loppuun, että on melkein selvää, että tulemme näkemään vielä muitakin kustannustukia, kustannustuki 4:ää yms., koska nyt meillä käsillä tulee todennäköisesti näitten liikkumisrajoitusten määrääminen Etelä-Suomeen. Ja on aivan selvä, että mitään liikkumisrajoituksia ei voi asettaa, ellei sitten korvata niitä vahinkoja, mitä siitä tulee yritystoiminnalle ja elinkeinoille.

Vielä, puhemies, totean sen, että on kuitenkin selvää, että eihän Suomi nouse sillä, että me otamme velkaa ja maksamme erilaisia yritystukia, kustannustukia tai muita tukiaisia, vaan me nousemme sillä, että me saamme valmiiksi exit-suunnitelman siitä, miten Suomi pääsee pikkuhiljaa näistä koronarajoituksista irti, ja sillä, että saamme talouden kasvuun ja saamme työllisyyden verrokkimaidemme ja Pohjoismaiden tasolle.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kauma.

16.54 **Pia Kauma kok:** Arvoisa puhemies! Olemme nyt käsittelemässä kustannustuki kolmosta sekä sulkemistukea, ja kustannustuki kolmonenhan on tällainen takautuvasti maksettava järjestelmä, joka kohdistuu tässä käsiteltävänä olevassa asiassa marras-, joului-, tammi- ja helmikuulle, ja sitä voi hakea huhtikuusta lähtien, kun tämä laki tulee voimaan 23.6. Tämä sulkemiskorvaus puolestaan liittyy yrityksiin, joissa on korkeintaan 49 työntekijää. Mitä tulee sitä suurempiin yrityksiin, niin näistä tulee erikseen vielä lakiesitys hallitukselta, mutta se on tällä hetkellä EU-sääntelyn tarkistettavana, miten siinä voidaan toimia.

Arvoisa puhemies! Tässä kustannustuki kolmosessa on tehty parannuksia aiempiin kustannustuki ykköseen ja kakkoseen, ja itse ainakin pidän kaikkein tärkeimpänä muutoksena sitä, millä tavalla tässä kaikkein pienimpiä yrityksiä kohdellaan. Kaikkein suurin tuen epäämisperustehan on ollut se, että kustannuksia ei ole ollut riittävästi, eli ei ole voitu myöntää sitä 2 000 euron korvausta, mutta nyt tähän tulee muutos sillä tavalla, että jos yksinyrittäjällä esimerkiksi muut kulut ja palkkakulut ovat kuitenkin vähintään sen 2 000 euroa, niin tämän suuruisen summan voi myöntää.

Sulkemiskorvaus on sitten asia erikseen, mutta käsitelty kuitenkin tämän kustannustukilakiesityksen yhteydessä ja, arvoisa puhemies, kuten aikaisemmassa puheenvuorossani tänään totesin, olen erittäin hyvilläni siitä, että hallituspuolueet talousvaliokuntakäsittelyssä ottivat oppositiopuolueiden ehdotuksen vakavasti sen suhteen, miltä ajalta tätä sulkemis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 33/2021 vp

korvausta maksetaan. Eli alkuperäisessä hallituksen esityksessähän oli, että sitä aletaan maksaa 15:nneestä päivästä lukien tai otetaan huomioon sillä tavoin, että jos liiketila on suljettuna vähintään 15 päivää, niin se voi saada koko menneeltä ajalta korvauksen, mutta jos se on esimerkiksi 13 tai 14 päivää, niin sitä korvausta ei olisi saanut. Nyt tämä saatiin muutettua niin, että korvaus tulee vaikka ensimmäisestä päivästä lähtien, jos on valtion sulkutoimien perusteella suljettu se liiketila. Tämä on, arvoisa, puhemies, erittäin merkittävä toimi näiden yrittäjien kannalta, jotka joutuvat hyvin epävarmassa tilanteessa toimimaan. Otan esimerkiksi tänään juuri kuntosalien sulkemisesta tehdyn pykälämuutoksen, josta yrittäjiltä nytkin tulee viestejä, että milloin he joutuvat sen oman liiketilansa sulkemaan. Tämä on hyvin vaikea tilanne yrittäjille, koska he eivät pysty ennakoimaan esimerkiksi sitä henkilökunnan määrää, mitä he millekin päivälle tarvitsevat, jos viestintä on näin epäselvää.

Arvoisa puhemies! Tähän varsinaiseen valiokunnan mietintöön me kokoomuslaiset teimme talousvaliokunnassa vastalauseen, ja se on täällä mietinnössä lueteltu tai painettu vastalause 2:na, ja meillä on siellä muutosesityksiä pykäliin sekä yksi lausuma. Luen ensin tämän yhden lausuman, joka täällä on, ja se kuuluu näin: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle pikaisesti tapahtumatakuuta koskevan esityksen.”

Arvoisa puhemies! Tämä lausuma on täsmälleen sama lausuma kuin mikä oli viime viikolla käsitellyssä lisätalousarvion valtiovarainvaliokunnan mietinnössä lausumana numero 1, eli se noudattaa tasan sitä toivetta, mikä on esitetty myöskin lisätalousarvion puolella, koska tähän vaatii, niin kuin nämä korvaukset yleensäkin vaativat, lisätalousarvion, koska niitä ei ole huomattu tai huomioitu varsinaisessa budjettiesityksessä.

Mutta sitten, arvoisa puhemies, nämä kokoomuksen vastalauseen pykälämuutosesitykset, ja ne kuuluvat näin: Ensinnäkin meillä on 2 §:ssä kaksi muutosesitystä, ja ensimmäinen niistä on kohdassa 2. Se on se, että kuukausikohtaisen liikevaihdon pudotus voi olla 20 prosenttia. Tässä varsinaisessa hallituksen esityksessähän se oli 30 prosenttia, ja tämä on juurikin se tekninen muutos, jonka me halusimme tehdä vielä tähän meidän omaan esitykseemme, kun se on väärin painettu tähän vastalause 2:een. Eli kokoomus toivoo, että tukea voisi yritys saada jo silloin, jos liikevaihdon pudotus on ollut 20 eikä 30 prosenttia.

Sitten, arvoisa puhemies, toinen muutos tässä 2 §:ssä on kohdassa 3, eli me esitämme, että kustannustuen minimi olisi 1 000 euroa eikä 2 000 euroa. Seuraava muutosesitys pykäliin on 5 §:ssä, ja siellä ehdotamme sitä, että myönnettävä kustannustuki tukikaudelta voisi olla enintään 1 800 000 euroa yritystä kohti, kun se hallituksen esityksessä on 1 000 000 euroa yritystä kohti. Ja, arvoisa puhemies, me tiedämme, että hallitus on hakenut tähän lupaa EU:lta, että tätä voidaan muuttaa, koska ne säännökset tällä hetkellä sallivat vain pienemmän määrän, ja tätä lupaa hallitus on siis hakenut, eli tämä toteutuisi, mikäli se lupa saadaan.

Seuraava pykälämuutos on myöskin saman pykälän myöhemmässä kohdassa, jossa todetaan tämä tuen määrä 1 000 euroa eikä 2 000 euroa, kuten oli hallituksen esityksessä sanottu, eli tämä koskee lähinnä niitä pieniä yrityksiä ja yksinyrittäjiä.

Ja sitten vielä viimeinen pykälämuutos eli 5 a §, jossa toteamme sen, että kaikkein pienimpien yritysten kohdalla korvattaisiin 90 prosenttia kustannuksista eikä 70 prosenttia.

Tässä, arvoisa puhemies, valitettavasti hiukan sekavasti lueteltuina nämä pykälämuutosesitykset, mutta nämä tulevat täsmennettynä sitten pääsiäisen jälkeen pidettävään kokoukseen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 33/2021 vp

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu.

17.01 **Inka Hopsu vihr:** Arvoisa puhemies! Olen tyytyväinen, että hallitus on uudistanut kustannustukea edellisestä. Tämä kolmas kustannustuki vastaa paremmin muun muassa yksityrittäjien, kulttuurialan ja matkailualan hätään.

Aiemmin kustannustuki oli suunnattu enemmän keskikokoisille ja suurille yrityksille. Kuntien kautta jaettiin erillistä tukea reilulle 47 000 yksityrittäjälle. Tukiehdot eivät kohdanneet aina, ja kunnat joutuivat palauttamaan tukea hakijoista huolimatta. Itsekin näitä valituksia kaupunginhallituksessa nähneenä tämä tilanne oli valitettava. Nyt kustannustukeen tulevat mukaan kaikenkokoiset yritykset. Käytännössä tukea saa nyt, jos liikevaihto on laskenut vaaditun 30 prosenttia ja kustannuksia on syntynyt tukiajalta 2 000 euroa. Kustannusmäärä tulee täyteen jo esim. YEL-minimillä lasketusta omasta palkasta. Toki tuen muidenkin ehtojen tulee täytyä.

Kustannustuki on tarkoitettu yrityksen sellaisten kulujen kattamiseen, joita ei voi ajaa alas koronatilanteessa. Se siis ei korvaa kaikkia menetyksiä. Laajemmin kulttuurialaa ja freelancereita tuetaan OKM:n puolelta jaettavilla avustuksilla, mutta kehittämistä on yhä, jotta tuet huomioisivat paremmin epätyypillisissä työsuhteissa toimivia, itsensätyöllistäjiä, freelancereita ja silpputyötä tekeviä. Tapahtuma- ja matkailualan palautteen perusteella hyväksyttävien kulujen listaa on täydennetty näille aloille tyypillisillä kuluilla. Yksinyrittäjien mukaan ottamisen arvioidaan myös hyödyttävän tapahtuma-, kulttuuri- ja matkailualaa.

Lisäksi näille aloille olisi tulossa apua lisätalousarvion yhteydessä keskustellun tapahtumatakuun kautta toivottavasti pian, jotta se ehtisi auttamaan jo kesän tapahtumien epävarmuutta. Tapahtumatakuun osalta voi vielä todeta, kuten edustaja Kaumakin tässä sanoi, että tässä on tehty hyvää yhteistyötä opposition kanssa. Nyt esitetty lausuma on yksimielisesti hyväksytty jo lisätalousarvion yhteydessä.

Minusta tämä yritysten kustannustuen kohdentamisen vaikeus kuvaa hyvin sitä tilannetta, mikä meillä on epätyypillisissä työsuhteissa ja freelancereina toimivien osalta. Se koskee niin sosiaaliturvaa, eläkkeitä kuin verotuksen käytäntöjä. Perustulo on ollut yksi pitkäaikainen tämän joukon toivoma keino. Hienoa, jos voimme edistää näitä jatkossa yhdessä oppositio—hallitus-rajojen yli.

Vielä haluan sanoa, että lisätalousarvion yhteydessä tehtiin myös toinen lausuma näihin liittyen ja kulttuurialan freelancereiden sosiaaliturvaa tukemaan, mikä koskee tätä tekijänoikeusasiaa. Toivottavasti tämäkin yhteistyössä etenee.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kalli.

17.04 **Eeva Kalli kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Oikein hyvää palmusunnuntaita kaikille myös minun puolestani.

Tähän kustannustuki kolmoseen on tosiaan tehty joitakin parannuksia näihin edeltäviin kustannustukikierroksiin verrattuna. Tällä on voitu parantaa tuen kohdentumista myös pieniin yrityksiin ja yksityrittäjiin — nostan näistä esimerkeistä muutaman esiin myöhemmin. Nyt tehdyt muutokset ovatkin ilman muuta tervetulleita ja siten parannus aiempaan, vaikka eittämättä tietysti monia puutteitakin tässä edelleen on. Täydellinen tuki tämä ei varmasti vieläkään ole.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 33/2021 vp

Kustannustuen peruseriaaotteet pysyvät siis ennallaan, eli tuella korvataan edelleen joustamattomia kustannuksia, jotka yrityksellä juoksevat, vaikka liiketoiminta ei voikaan pyöriä normaalisti niin näistä asetetuista rajoituksista johtuen kuin ihmisten tautitilanteen vuoksi muuttuneen käyttäytymisen vuoksi.

Nyt tehdyistä muutoksista haluan kiittää erityisesti pienten yritysten asemaan tehtyä parannusta, jonka mukaan tuen jäädessä alle 2 000 euroon yritys saisi kuitenkin 2 000 euron kustannustuen, edellyttäen totta kai, että yritykselle on paitsi aiheutunut tukikaudella vähintään tämän summan edestä kustannuksia niin myös tuen muut edellytykset täytyvät. Tämä on erittäin tervetullut muutos siitä syystä, että aiemmilla tukikierroksilla yleisin syy tukihakemuksen hylkäämiselle on ollut nimenomaan maksettavan tukisumman jääminen alle 2 000 euron, jolloin yritys on jäänyt kokonaan ilman tukea.

Toinen erittäin tärkeä ja oikeudenmukainen muutos tällä tukikierroksella on yksinyrittäjien mahdollisuus saada tukea yli 2 000 euron suuruinen summa, jos kriteerit eli liikevaihdon lasku ja tukikauden kustannukset tähän oikeuttavat. Aiemmassa yksinyrittäjätuessa summa oli kiinteä riippumatta siitä, miten suuri pudotus yksinyrittäjän liikevaihdossa oli tapahtunut tai miten paljon kustannuksia oli tukikaudella syntynyt. Myös tukisumman enimmäismäärä nousee aiemmasta 500 000 eurosta miljoonaan euroon yritystä kohti, mikä on niin ikään tärkeä muutos niille yrityksille, joiden toiminnassa on tapahtunut merkittävä romahdus.

Näiden nyt mainitsemiä parannusten lisäksi esitykseen on tehty myös joitakin muita muutoksia ja joustoja, jotka parantavat tuen toimivuutta ja vaikuttavuutta.

Arvoisa puhemies! Haluan vielä erikseen kiittää koko valiokuntaa ja teitä jäseniä, jotka täällä vielä paikalla olette, yksimielisestä päätöksestä liittyen pykälämuutokseen, jonka myötä esitämme hallituksen esityksessä olevan 15 vuorokauden rajan poistamista, jotta myös mahdolliset lyhyemmät sulkujaksot tulisivat korvauksen piiriin. Tämä liittyy siis yrityksiin, joiden toiminta suljettaisiin lain tai siihen liittyvän viranomaispäätöksen myötä. Tämä valiokunnan esittämä pykälämuutos on tärkeä, ja hienoa, että siitä löytyi yksimielinen näkemys.

Arvoisa puhemies! Täällä salissa ei enää ole paikalla perussuomalaisten edustajia, mutta tämän keskustelun alussa he käyttivät puheenvuoroja. Pidän hieman erikoisena perussuomalaisten edustajien puheenvuoroissaan tekemiä esityksiä EU:n elpymispaketin kaatamisesta. Viitataan tässä myös edustaja Kurvisen puheenvuoron loppuun, jossa hän totesi jotakuinkin näin, että tuilla ei Suomi toki nouse eivätkä Suomen yritykset nouse, vaan ratkaisu löytyy kestävämmästä kasvusta ja sen edellytyksistä. Siihenkin viitaten, ja nyt palaan näihin perussuomalaisten puheenvuoroihin ja elvytyspaketin kaatamiseen, se on kovin erikoista toki Euroopan vakauden ja turvallisuuden kannalta mutta erityisesti tässä yhteydessä, kun puhumme yritysten ja näiden yritysten työntekijöiden selviytymisestä tämän koronapandemian keskellä. Tiedämmehän sen, että suomalaiset yritykset, Suomi ja me suomalaiset elämme vahvassa kohtalonyhteydessä muun Euroopan kanssa. Itse esimerkiksi tulen Satakunnasta, joka on vientivetoinen teollisuusmaakunta, jossa on paljon pk-yrityksiä, myös palvelualan yrityksiä, jotka elävät puolestaan kiinteässä kohtalonyhteydessä tämän vientiteollisuuden kanssa, ja kyllä niille yrityksille on aivan välttämätöntä, että Eurooppa elpyy ja he saavat taas eurooppalaisista maista tilauksia. Siihenkin tämä EU:n elpymispaketti tietysti pyrkii, ja se on myös sitä kautta tie Suomen ja suomalaisten selviytymiseen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 33/2021 vp

No, en mene nyt kuitenkaan tässä puheenvuorossani tämän pidemmälle elpymispakettiin, vaan totean, että nämä esitetyt muutokset tähän kustannustuki kolmoseen ja hallituksen esityksen kaikkineen ovat tervetulleita.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hyrkkö.

17.10 Saara Hyrkkö vihr: Arvoisa puhemies! Valtio on jakanut tässä koronakriisin aikana monenlaisia tukia, joiden tavoitteena on ollut pitää yrityksiä pystyssä ja ihmisiä kiinni leivässä. Se on ollut välttämätöntä ja tarpeellista. Mutta rehellistä on myöntää, että täydellisesti se ei ole tietenkään mennyt. Yksi tunnistettu ongelma on ollut se, että tuet eivät ole huomioineet itsensäyöllistäjiä ja freelancereita, ja olen todella iloinen, että tähän epäkohtaan on nyt tartuttu.

Kustannustuki sinänsä on hyvin selkeä tukimuoto, mutta kaikkien alojen tilanteeseen se ei, ikävä kyllä, sittenkään sovellu, ja puhun nyt tietenkin kulttuuri- ja tapahtuma-alasta. Vain pieni osa lukemattomista kulttuurialan toimijoista pääsee tämän uudenkaan kustannustuen piiriin. Väliinputoajia on siis yhä, ja tarvitsemme tämänkin jälkeen yhä uusia ratkaisuja kulttuuri- ja tapahtuma-alan tilanteen helpottamiseen.

Elinkeinojen harjoittamisen rajoittamisen kynnyks on ihan syystäkin korkea, ja kun elinkeinon harjoittaminen kielletään lailla, on ollut aiheellista maksaa erillisiä korvauksia. Kulttuurialan tilannehan on se, että niitä toimintaedellytyksiä ei ole kielletty suoraan lailla vaan lakiin pohjautuvilla viranomaispäätöksillä, ja sen takia tällaisten erillisten korvausten maksaminen alalle vaatisi tulkintani mukaan poikkeamista tästä peruslinjasta, että valtio korvaa tulonmenetysten sijaan vain kustannuksia. Ajattelen kuitenkin, että se olisi oikeudenmukaista.

Perustuslakivaliokunta teki tähän liittyen hiljattain painavan kannanoton. Valiokunnan mukaan tapahtuma- ja kulttuurialaan on kohdistunut erityisen voimakkaita rajoituksia ja oikeuden kohtuulliseen kompensatioon tulisi toteutua myös tämän alan kohdalla.

Arvoisa puhemies! Olen itse puhunut tämän puolesta pitkään ja toivon, että tämä perustuslakivaliokunnan painava kannanotto kuullaan hallituksessa. Ajattelen niin, että kulttuurialan freelancereiden tulisi saada korvauksia tästä pitkään jatkuneesta koronasulusta. Alan toimijat itse ovat esittäneet niin sanottua Tanskan mallia, jossa tietyin ehdoin kompensoidaan todennettavia menetyksiä ammattimaisesti toimiville freelancereille. Minusta se malli vaikuttaa toimivalta, ja sitä kannattaisi käyttää pohjana seuraavan freelancereiden tukipaketin valmistelussa.

Täällä keskustelussakin mainittu tapahtumien takuutuki toisi niin ikään turvaa ja antaisi mahdollisuuden suunnitella kesän tapahtumia tautitilanteen epävarmuudesta huolimatta. Osa kesän tapahtumista on jo nyt peruttu, ja moni on ihan hilkulla. Tapahtumatakuuhan on parhaillaan valmistelussa työ- ja elinkeinoministeriössä, ja eduskuntakin on sitä aiemmilla päätöksillään edellyttänyt. Kovin kauaa ei ole kuitenkaan varaa odottaa. Toivon niin ikään, että se saadaan tänne eduskuntaan pian.

Arvoisa puhemies! Paljon muitakin ratkaisuja tarvittaisiin, mutta niistä enemmän kenties jossain toisessa yhteydessä. Olen iloinen, että tämä uusi kustannustuki saadaan eteenpäin. Se parantaa kyllä merkittävästi monien yritysten ja yksinyrittäjien tilannetta.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vartiainen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 33/2021 vp

17.12 **Juhana Vartiainen kok:** Arvoisa puhemies! Ilmeisesti nämä pykälämuutosehdotukset ja lausumat tehdään vielä seuraavassakin käsittelyssä, mutta varmuuden vuoksi keron tukeni näille edustaja Kauman tekemille ehdotuksille, ja sen pidemmittä puheitta toivotan teille, arvoisa puhemies, oikein hyvää pääsiäistä.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.